17/05/2019

Η Σύναξη των Αγίων πέντε Επισκόπων της Κυθρέας

/ Βίοι Αγίων

ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΩΝ
ΠΕΝΤΕ ΑΓΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ
ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΧΥΤΡΩΝ
(ΚΥΘΡΕΑΣ)
Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΝΟΣ
Ο ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

Ἡ Ἐπισκοπὴ Χύτρων (Κυθρέας) ἱδρύθηκε τὸν 4ο μ.Χ. αἰώνα. Ἡ πόλη εὐημεροῦσε λόγω τῆς μεγάλης πηγῆς νεροῦ, τοῦ Κεφαλόβρυσου, μέρος τοῦ ὁποίου μεταφερόταν, μὲ ὑδραγωγεῖο, στὴ Σαλαμῖνα, πρωτεύουσα τῆς Κύπρου. Οἱ ὑπόλοιπες ποσότητες τοῦ νεροῦ ὕδρευαν καὶ ἄρδευαν τὴν περιοχή, ἀποτελώντας πηγὴ πλούτου. Πρῶτος ἐπίσκοπος Χύτρων ἀναφέρεται ὁ ἅγιος Πάππος. Πολὺ λίγα γνωρίζουμε γιὰ τὴν Ἐπισκοπὴ Χύτρων. Στὴν κωμόπολη τῆς Κυθρέας, διάδοχο οἰκισμὸ τῶν Χύτρων, ἐτιμῶντο ὡς ἅγιοι πέντε ἐπίσκοποι Χύτρων, οἱ Πάππος (24 Ὀκτωβρίου), Ἀθανάσιος (17 Μαΐου), Φωτεινός (2 Αὐγούστου), Σπυρίδων (19 Σεπτεμβρίου) καὶ Δημητριανός (6 Νοεμβρίου). Στὶς 17 Μαΐου ἑορτάζεται ἡ Σύναξις τῶν 5 πιὸ πάνω Ἱεραρχῶν, δηλαδὴ τιμᾶται ἡ μνήμη καὶ τῶν 5 μαζί.

Γιὰ τὸν πρῶτο ἐπίσκοπο Χύτρων, τὸν ἅγιο Πάππο τὸν ὁμολογητή, δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες γιὰ τὸν τόπο καταγωγῆς του. Χειροτονήθηκε ἐπίσκοπος τὸ 309 μ.Χ. Χαρακτηρίζεται ὡς ὁμολογητής, γιατὶ διώκτηκε καὶ βασανίστηκε κατὰ τὴ διάρκεια τῶν διωγμῶν, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐπέζησε. Ἔχαιρε μεγάλου σεβασμοῦ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων καὶ τοῦ ποιμνίου, λόγω τοῦ βίου καὶ τῆς ἡλικίας του. Γι΄ αὐτὸ τὸ 367 μ.Χ., μετὰ τὴν ἐκδημία τοῦ ἐπισκόπου Σαλαμῖνος (Κωνσταντίας), δηλαδὴ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, οἱ ἐπίσκοποι Κύπρου ζητοῦν ἀπὸ τὸν ἅγιο Πάππο, ὄντας ἤδη ἐπίσκοπο γιὰ 58 χρόνια, νὰ εἰσηγηθεῖ τὸ νέο ἀρχιεπίσκοπο. Ὁ ἅγιος Πάππος ἀποσύρεται, προσεύχεται θερμά, καὶ φωνὴ οὐράνια τοῦ ἀποκαλύπτει τί πρέπει νὰ κάνει. Ἔτσι, συνοδευόμενος ἀπὸ 3 ἐπισκόπους καὶ δύο διακόνους, μεταβαίνει στὴν ἀγορὰ τῆς Σαλαμῖνος, ὅπου βρίσκει τὸ μοναχὸ Ἐπιφάνιο νὰ ἀγοράζει σταφύλια, συνοδευόμενο ἀπὸ 2 ἄλλους μοναχούς. Ὁ Ἐπιφάνιος καταγόταν ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη, ἔγινε μοναχὸς στὴν Αἴγυπτο, ἵδρυσε Μονὴ στὴν Παλαιστίνη καὶ ἦλθε στὴν Κύπρο, ὅπου ἐπισκέφθηκε τὸν ἅγιο Ἱλαρίωνα τὸ Μέγα, ποὺ ἀσκήτευε κοντὰ στὸ χωριὸ Ἐπισκοπὴ Πάφου. Ὁ Ἐπιφάνιος ἑτοιμαζόταν νὰ ἀναχωρήσει ἀπὸ τὴν Κύπρο. Ὁ ἅγιος Πάππος τοῦ ζήτησε νὰ ἀφήσει τὰ σταφύλια καὶ τὸν ὁδήγησε σὲ ναό, ὅπου ἔγινε ἡ χειροτονία τοῦ Ἐπιφανίου σὲ ἐπίσκοπο Σαλαμῖνος. Σὲ διαμαρτυρία τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου γιὰ τὴ χειροτονία του, ὁ ἅγιος Πάππος τοῦ ἐξήγησε ὅτι ἡ χειροτονία του ἦταν θεϊκὴ ἐντολή, στὴν ὁποία ἔπρεπε νὰ ὑπακούσει. Κοιμήθηκε σὲ βαθιὰ γεράματα.

Παρεκκλήσια τοῦ ἁγίου Πάππου ὑπῆρχαν στὴν περιοχὴ τῶν χωριῶν Τρυπημένη καὶ Ἅγιος Σέργιος τῆς ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου, στὸ ὁποῖο ὑπάρχει τοποθεσία γνωστὴ ὡς Ἅης Πάππος. Οἱ πολλὲς καταστροφὲς ποὺ ὑπέστη ἡ περιοχὴ τῆς Κυθρέας δὲν ἐπέτρεψαν τὴ διατήρηση πληροφοριῶν γιὰ ὕπαρξη ναῶν ἀφιερωμένων σ΄ αὐτόν.

Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ἦταν συγγενὴς τοῦ ἁγίου Πάππου. Δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες

γιὰ τὸν τόπο καταγωγῆς του καὶ τὸ χρόνο γέννησης καὶ κοίμησής του. Οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του φρόντισαν γιὰ τὴ χριστιανικὴ ἀγωγὴ τοῦ παιδιοῦ τους. Ὁ ἅγιος Πάππος, βλέποντας τὰ χαρίσματα τοῦ Ἀθανασίου, φρόντισε καὶ αὐτὸς γιὰ τὴν πνευματικὴ κατάρτιση καὶ τὴ μόρφωσή του καὶ τὸν προσέλαβε ὡς βοηθό του. Μετὰ τὴν κοίμηση τοῦ ἁγίου Πάππου, ἔγινε ἐπίσκοπος Χύτρων. Ἔδρασε συστηματικὰ ἐναντίον τῶν αἱρέσεων, θεράπευε ἀσθενεῖς καὶ ἔγραψε τὸ βίο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἄλλα κείμενα. Κοιμήθηκε ὁσιακά. Παρεκκλήσι του ὑπῆρχε στὸ χωριὸ Τρυπημένη.

Ὁ ἅγιος Φωτεινὸς ἦταν ἐπίσκοπος Χύτρων τὸν 5ο μ.Χ. αἰώνα. Δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες γιὰ τὸν τόπο καταγωγῆς, τὸ χρόνο γέννησης καὶ κοίμησής του καθὼς καὶ τὴν περίοδο τῆς ἀρχιερατείας του. Ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς 650 Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ποὺ ὑπέγραψαν τὰ πρακτικὰ τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ποὺ συνεκλήθη στὶς 8 Ὀκτωβρίου τοῦ 451 μ.Χ. στὴ Χαλκηδόνα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη) ἀπὸ τὸ αὐτοκρατορικὸ ζεῦγος τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ἁγίους Μαρκιανὸ καὶ τὴ σύζυγό του αὐγούστα Πουλχερία. Ἡ Σύνοδος καταδίκασε τὴν αἱρετικὴ διδασκαλία τοῦ πρεσβύτερου Εὐτυχῆ, ὁ ὁποῖος δίδασκε ὅτι ὁ Χριστὸς ἔχει μόνο μία φύση, τὴ θεϊκή, γιατὶ τὴν ἀνθρώπινη τὴν ἀπορρόφησε ἡ θεϊκή, καὶ ἔτσι ὁ Χριστὸς μόνο φαινομενικὰ ἦταν ἄνθρωπος. Στὸ ἑλληνικὸ κείμενο τῶν πρακτικῶν τῆς Συνόδου ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου, ἐνῶ στὸ λατινικὸ κείμενο τῶν πρακτικῶν ἀναφέρεται ὅτι αὐτὰ ὑπέγραψε ἐκ μέρους του ὁ διάκονος Διονύσιος. Κοιμήθηκε ὁσιακά.

Ὁ ἅγιος Σπυρίδων ἦταν ἐπίσκοπος Χύτρων τὸν 8ο μ.Χ. αἰώνα. Δὲν ὑπάρχουν πληροφορίες γιὰ τὸν τόπο καταγωγῆς, τὸ χρόνο γέννησης καὶ κοίμησής του καθὼς καὶ τὴν περίοδο τῆς ἀρχιερατείας του. Συμμετέσχε ὡς μέλος τῆς ἑπταμελοῦς ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου στὴν Ζ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ἡ ὁποία συνῆλθε στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας ἀπὸ τὶς 24 Σεπτεμβρίου ὡς τὶς 13 Ὀκτωβρίου τοῦ 787 μ.Χ. Ἀρχηγὸς τῆς Κυπριακῆς ἀντιπροσωπείας ἦταν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντῖνος. Ἡ Σύνοδος συνεκλήθη ἀπὸ τὴν αὐτοκράτειρα Εἰρήνη τὴν Ἀθηναία, χήρα τοῦ εἰκονομάχου αὐτοκράτορα Λεόντα Δ΄, ἡ ὁποία ἐπιτρόπευε τὸν ἀνήλικο υἱό της Κωνσταντῖνο Στ΄, ἐπὶ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ταρασίου (Κυπρίου), γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν Εἰκονομαχία, ἡ ὁποία ἀπὸ τὸ 726 μ.Χ. ταλαιπωροῦσε τὴν Ἐκκλησία. Συγκεκριμένα, εἶχε ἀπαγορευθεῖ ἡ παρουσία εἰκόνων στοὺς Ναοὺς καὶ ἡ προσκύνησή τους, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ προκληθεῖ ἔνταση, στάση, διωγμοί, βασανιστήρια καὶ μαρτύρια πιστῶν χριστιανῶν, καταστροφὴ εἰκόνων καὶ κειμηλίων, χωρισμὸς τοῦ λαοῦ σὲ Εἰκονομάχους καὶ Εἰκονόφιλους.

Δύο σοφοὶ μοναχοί, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς καὶ ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης διετύπωσαν τὶς ὀρθές, ὀρθόδοξες θέσεις γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴν

προσκύνηση τῶν ἁγίων εἰκόνων. Δηλαδὴ ὅτι οἱ εἰκόνες πρέπει νὰ διατηρηθοῦν στοὺς Ναούς, νὰ τὶς σεβόμαστε καὶ νὰ τιμοῦμε τὰ πρόσωπα ποὺ εἰκονίζουν, ἐνῶ ἡ λατρεία ἀνήκει μόνο στὸ Θεό. Τὶς εἰσηγήσεις αὐτὲς περιέλαβε στὶς ἀποφάσεις της ἡ Ζ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, τὰ πρακτικὰ τῆς ὁποίας ὑπέγραψε καὶ ὁ ἅγιος Σπυρίδων ἐπίσκοπος Χύτρων. Κοιμήθηκε ὁσιακά.

Ὁ ἅγιος Δημητριανὸς γεννήθηκε στὸ χωριὸ Συκὰ τῆς περιοχῆς Κυθρέας. Κοντὰ στὰ γειτονικὰ τῆς Κυθρέας χωριὰ Παλαίκυθρο καὶ Βώνη ὑπάρχει ἡ τοποθεσία Συκά. Γεννήθηκε ἐπὶ αὐτοκράτορα τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας Θεόφιλου (829-842 μ.Χ.). Ὁ πατέρας του ἦταν ἱερέας. Ἔτσι, ὁ Δημητριανὸς ἀνατράφηκε «ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου». Βοηθοῦσε τὸν πατέρα του στὸ ναὸ καὶ ἔμαθε γράμματα. Νυμφεύθηκε μία ἐνάρετη κόρη, ἀλλὰ αὐτὴ ἐκοιμήθη σὲ 3 μῆνες. Μετὰ τὴ δοκιμασία αὐτή, ὁ νεαρὸς Δημητριανὸς ἀποφάσισε νὰ ἀκολουθήσει τὸ μοναχικὸ βίο. Κοντὰ στὴν Κυθρέα, στὴν πλαγιὰ τοῦ Πενταδακτύλου, ἦταν ἡ Μονὴ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. Στὸ περιβάλλον τῆς Μονῆς, ὁ δεκαεξάχρονος Δημητριανὸς σύντομα ἔφθασε σὲ πνευματικὰ ὕψη, μὴ παραμελώντας τὰ διακονήματά του, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν καὶ ἡ φροντίδα τοῦ μελισσώνα τῆς Μονῆς καὶ ἡ συλλογὴ βοτάνων. Ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωσε τὸ χάρισμα τῆς θαυματουργίας, γι’ αὐτὸ πολλοὶ ἀσθενεῖς κατέφευγαν στὴ Μονὴ γιὰ θεραπεία.

Ὁ ἐπίσκοπος Χύτρων Εὐστάθιος, βλέποντας τὴν πνευματικὴ πρόοδο τοῦ Δημητριανοῦ, τὸν κάλεσε κοντά του, τὸν χειροτόνησε ἱερέα καὶ τὸν ὅρισε οἰκονόμο τῆς ἐπισκοπῆς. Ἀργότερα, ὁ Δημητριανὸς ἐπέστρεψε στὴ Μονή του, ὅπου ἔγινε ἡγούμενος. Μετὰ τὴν ἐκλογὴ τοῦ Εὐσταθίου ὡς ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, αὐτὸς ἀποφάσισε νὰ τὸν διαδεχθεῖ στὴν ἐπισκοπὴ Χύτρων ὁ Δημητριανός. Γιὰ ν’ ἀποφύγει τὴ χειροτονία του, ὁ Δημητριανὸς ἔφυγε καὶ κρύφτηκε σ’ ἕνα σπήλαιο, ἀλλὰ ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ ἀπεκάλυψε ποῦ κρυβόταν σ΄ αὐτοὺς ποὺ τὸν ἀναζητοῦσαν.

Ἔτσι ὁ Δημητριανός, ὡς ἐπίσκοπος Χύτρων πιά, συνέχισε νὰ μεριμνᾶ γιὰ τὸ ποίμνιό του μέχρι τὰ βαθιά του γεράματα. Τότε μεγάλη συμφορὰ βρῆκε τὴν Κύπρο. Μεταξὺ Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας καὶ Ἀράβων εἶχε συμφωνηθεῖ ἡ Κύπρος νὰ εἶναι οὐδέτερη καὶ νὰ μὴ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ κανένα ἀπὸ τοὺς δύο γιὰ πολεμικοὺς σκοπούς. Ὁ ναύαρχος τῶν Ἀράβων, ὁ ἀρνησίθρησκος Νταμιάνα (Δαμιανός), βρίσκοντας ἀφορμὴ ὅτι ὁ ναύαρχος Ἰμέριος τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας εἶχε σταθμεύσει γιὰ ἀνεφοδιασμὸ στὴν Κύπρο, δηλαδὴ γιὰ κάτι γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν ἔφταιγαν οἱ Κύπριοι, ἐπέδραμε κατὰ τῆς Κύπρου, λεηλάτησε, κατέστρεψε καὶ πῆρε χιλιάδες αἰχμαλώτους, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ πολλὰ μέλη τοῦ ποιμνίου τῆς ἐπισκοπῆς Χύτρων (Κυθρέας). Ὁ Δημητριανός, παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι ἦταν ὑπέργηρος (78/79 ἐτῶν), ἀκολούθησε τὸ ποίμνιό του στὴ Βαγδάτη, ὅπου μὲ συνεχεῖς ἐκκλήσεις πρὸς τὸ χαλίφη Ἂλ Μουκταντὶρ κατάφερε τὴν ἀπελευθέρωση

τῶν αἰχμαλώτων, προβάλλοντας τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ Κύπριοι δὲν ἔφταιγαν γιὰ τὶς ἐνέργειες τοῦ Ἰμέριου καὶ ὅτι κακῶς ὁ Νταμιάνα εἶχε ἐπιτεθεῖ ἐναντίον τῆς Κύπρου. Παράλληλα μὲ τὶς ἐνέργειες τοῦ ἁγίου Δημητριανοῦ, ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Νικόλαος Α΄ ὁ Μυστικός, ποὺ ἐπιτρόπευε τὸν ἀνήλικο αὐτοκράτορα Κωνσταντῖνο Ζ΄ τὸν Πορφυρογέννητο (913-959 μ.Χ.), ἔστειλε ἐπιστολὴ πρὸς τὸ χαλίφη Ἄλ Μουκταντὶρ γιὰ εἰρηνικὴ διευθέτηση τοῦ θέματος. Τὸ γεγονὸς ὅτι οὔτε ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία οὔτε οἱ Ἄραβες ἤθελαν ἕνα νέο πόλεμο μεταξύ τους συνέτρεξε στὴν εἰρηνικὴ λύση τοῦ προβλήματος.

Ἔτσι, ὅσοι αἰχμάλωτοι ἐπέζησαν ἐπέστρεψαν στὴν Κύπρο μὲ τὰ λάφυρα ποὺ εἶχαν πάρει οἱ Ἄραβες. Ὁ Δημητριανὸς συνέστησε στοὺς κατοίκους τῶν Χύτρων νὰ ἀλλάξουν τὴ θέση τῆς πόλης τους καὶ νὰ κατοικήσουν κατὰ μήκος τῆς ροῆς τοῦ Κεφαλόβρυσου, γιὰ νὰ μὴν εἶναι εὔκολα ὁρατὸς ὁ νέος οἰκισμὸς ἀπὸ τοὺς ἐπιδρομεῖς ποὺ ἔφταναν στὰ παράλια τῆς Κύπρου.

Σὲ σύντομο χρονικὸ διάστημα μετὰ τὴν ἐπιστροφή του, πλήρης ἡμερῶν, ὁ Δημητριανὸς κοιμήθηκε καὶ τάφηκε στὴν ἀγαπημένη του πόλη, ὅπου κτίστηκε ναὸς ἐπ’ ὀνόματί του, ὅπως καὶ σὲ ἄλλα μέρη τῆς Κύπρου, ὅπως στὸ Παλαίκυθρο, Ὁμορφίτα, Ἅγιο Δημητριανὸ στὴν ἐπαρχία Πάφου, Λάρνακα τῆς Λαπήθου, Φλάσου, Κούριο, Ἅγιο Ἀμβρόσιο Κερύνειας καὶ Λακατάμεια. Στὴν Κυθρέα καὶ στὴν εὐρύτερη περιοχή της ὑπάρχουν διάφορες παραδόσεις γιὰ τὸν ἀγαπημένο ἐπίσκοπό τους.

Περισσότερες πληροφορίες γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ μποροῦν νὰ βροῦν οἱ ἐνδιαφερόμενοι στὸ βιβλίο τοῦ Στυλιανοῦ Γ. Πετάση «Βίος πέντε ἁγίων ἐπισκόπων Ἐπισκοπῆς Χύτρων–Κυθρέας», Λευκωσία, 2018.